

การแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นอุดมคติของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณ และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกประเทศในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตั้งแต่ปี 1949 ที่สาธารณรัฐประชาชนจีนก่อตั้งขึ้นมา ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาแรกที่รัฐบาลจีนเผชิญหน้า ในปี 1978 ประชากร 770 ล้านคนในชนบทของจีน (ร้อยละ 97.5 ของประชากรทั้งประเทศ) มีรายได้เพียง 366 หยวนต่อคนต่อปี ซึ่งอยู่ใต้เส้นความยากจน (Poverty line) ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง ประกาศในระหว่างการประชุมครั้งใหญ่ที่จัดขึ้นในกรุงปักกิ่งว่า จีนได้รับชัยชนะอย่างสมบูรณ์ในการต่อสู้กับความยากจน ความยากจนได้ถูกกำจัดไปแล้วในประเทศจีนที่มีประชากรมากที่สุดในโลก โดยชาวชนบทที่ยากจน 98.99 ล้านคน ที่อยู่ภายใต้เส้นความยากจนในปัจจุบันได้หลุดพ้นจากความยากจนแล้วทั้งหมด ขณะที่มณฑลที่ยากจน 832 แห่ง และหมู่บ้านยากจน 128,000 แห่งก็ได้หลุดพ้นจากความยากจนแล้ว นับตั้งแต่จีนเริ่มการปฏิรูปและการเปิดประเทศในช่วงปลายทศวรรษ 1970 ผู้อยู่อาศัยในชนบทที่ยากไร้ 770 ล้านคน ได้หลุดพ้นจากความยากจน เมื่อคำนวณตามเส้นความยากจนในปัจจุบันของจีน เห็นได้ว่าในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา นโยบายของรัฐบาลจีนช่วยให้ประชากรหลุดพ้นจากความยากจนถึง 800 ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ 70 ของคนยากจนทั่วโลก) นอกจากนี้ประเทศจีนจะเป็นประเทศพัฒนาแห่งแรกที่บรรลุการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ข้อแรกจาก 17 ข้อ ของสหประชาชาติ (UN) คือ เรื่องการขจัดความยากจน (No poverty)

ในส่วนของประเทศไทยนั้น ได้ดำเนินมาตรการขจัดความยากจนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ในปี 2557 คนยากจนในประเทศไทยลดลงจาก 8.4 ล้านคน เป็น 4.7 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2563 อย่างไรก็ตาม จากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ธนาคารโลก (World Bank) พบว่าสัดส่วนคนจนทั้งในชนบท และในเมือง ทั้งในและนอกภาคการเกษตร มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเป็นเท่าตัวจาก 4.7 ล้านคน เป็น 9.7 ล้านคนในไตรมาสที่ 2 ของปี 2563 ทำให้ประเทศไทยต้องกลับมาพิจารณาแนวทางการขจัดความยากจนอีกครั้ง เพื่อแก้ปัญหาและบรรเทาความยากจนจากวิกฤติ COVID-19 รวมถึงเป็นการเตรียมพร้อมรับมือกับวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต ซึ่งในการหารือระหว่างนายกรัฐมนตรีไทยและผู้นำระดับสูงของสาธารณรัฐประชาชนจีน หลายครั้ง ผู้นำของไทยแสดงให้เห็นถึงความสนใจเรียนรู้แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนของจีนเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย โดยศึกษานโยบาย การดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนของจีน รวมถึงตัวอย่างการตั้งหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดการพัฒนาของประเทศที่เน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

นโยบายของรัฐบาลจีนที่สามารถช่วยให้ประชากรหลุดพ้นจากความยากจนส่วนหนึ่งมาจากการพัฒนาภาคการเกษตร ผ่านนโยบายการปฏิรูประบบเศรษฐกิจและชนบท การปฏิรูประบบตลาดและราคา และการปฏิรูประบบที่ดิน ซึ่งส่งผลให้ประชากรส่วนใหญ่ของจีนที่อยู่ในภาคการเกษตรสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้ ซึ่งการศึกษาพลวัตการแก้ไขปัญหาความยากจนของจีนจะเป็นประโยชน์ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนในประเทศไทย แต่คงไม่สามารถเลียนแบบมาใช้ได้ทั้งหมด เพราะทั้งไทยและจีน

ต่างก็มีภูมิสังคม ภูมิประเทศ และบริบททางการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน จึงมีปัจจัยและตัวแปรอื่นๆ อีกมากมายที่มีส่วนกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลว

การปฏิรูประบบเศรษฐกิจและชนบทจีน

ก่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจและชนบทจีนปี ค.ศ. 1984 (พ.ศ. 2527) ระบบคอมมูนประชาชนหรือไร่นารวมหมู่เป็นระบบและโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคมจีนทั่วทั้งประเทศ โครงสร้างของระบบคอมมูนประชาชนแบ่งเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย 1) ระดับกลุ่มการผลิต มีครัวเรือนสมาชิกในสังกัด ประมาณ 20-30 หลังคาเรือน 2) ระดับกองการผลิต มีกลุ่มการผลิตเป็นสมาชิกในสังกัดประมาณ 7-10 กลุ่ม และ 3) ระดับคอมมูนประชาชน ที่มีกองการผลิตเป็นหน่วยงานสังกัดประมาณ 13-15 กอง ในปี ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) พรรคคอมมิวนิสต์จีนจัดตั้งกลุ่มการผลิตประมาณ 5,150,000 กลุ่ม กองการผลิต ประมาณ 700,000 กอง และคอมมูนประชาชนประมาณ 52,000 คอมมูน ในปี ค.ศ. 1978 (พ.ศ. 2521) ตั้ง เสี่ยว ผิง ได้ปฏิรูประบบเศรษฐกิจการเมืองจีนตามแนวทางสังคมนิยมการตลาด (Socialism with Chinese Characteristics) โดยเปิดประเทศสู่สังคมโลกและจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเพื่อรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ ขณะเดียวกันก็กำหนด แนวคิดชี้้นำการพัฒนาประชาชาติจีนด้วยแนวคิดชี้นำสี่ทันสมัย ได้แก่ การเกษตรกรรม อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการทหาร รวมทั้งการปฏิรูปเศรษฐกิจชนบท ได้แก่ การปฏิรูประบบและองค์กรการผลิต การปฏิรูประบบราคาผลผลิต การปฏิรูประบบ ตลาดและวางแผนการผลิต รวมทั้งการปฏิรูปวิสาหกิจตำบลและหมู่บ้าน

ตั้งเสี่ยวผิงเสนอว่า การปฏิรูปเศรษฐกิจชนบทควรเป็นการปฏิรูประบบการผลิตจาก การผลิตตามแผนการผลิตที่รวมศูนย์สั่งการจากส่วนกลาง หรือการผลิตตามระบบคอมมูนประชาชนหรือไร่นารวมหมู่เป็นการผลิตตามพันธสัญญาความรับผิดชอบโดยผู้ผลิต ซึ่งมีรูปแบบสัญญาแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะทางเศรษฐกิจสังคมในแต่ละท้องถิ่น “การผลิตตามสัญญารับผิดชอบโดยผู้ผลิต” หมายความว่า หน่วยการผลิตแต่ละหน่วย อาทิ หน่วยครัวเรือน หน่วยกลุ่มการผลิตขนาดเล็ก และหน่วยกลุ่มการผลิตอื่น ๆ ต้องดำเนินการผลิตให้ได้ผลผลิตตามสัญญาที่ลงนามไว้กับกองการผลิตหรือรัฐบาลท้องถิ่น หากหน่วยการผลิตใดสามารถผลิตได้ผลผลิตเกินจากที่กำหนดไว้ในสัญญา ผลผลิตส่วนเกินนั้นให้ถือเป็นทรัพย์สินของหน่วยการผลิตนั้น

แต่ระบบคอมมูนเกิดจากการแบ่งปันจัดสรรผลผลิตที่เท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการผลิต การร่วมกันทำงานของคนจำนวนมากก็ยากที่จะตรวจสอบว่าผู้ใดทำงานหนัก และผู้ใดอู้อั้น หลังการรวมเป็นสหกรณ์และคอมมูนแล้ว ที่ดินตลอดจนเครื่องมือการเกษตร รถแทรกเตอร์ ปศุสัตว์ ฯลฯ ล้วนเป็นทรัพย์สินของส่วนรวม การทำการเกษตรบนที่ดินผืนใหญ่ และการใช้เครื่องมือร่วมกันมีส่วนทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (economies of scale) แต่การขาดแรงจูงใจในการทำงาน ทำให้การผลิตในภาคการเกษตรขาดประสิทธิภาพ ในช่วงแรกๆ ของการรวมกลุ่มผลิต รัฐบาลจีนยังอนุญาตให้ชาวนามีเสรีภาพในการเลือกที่จะเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์หรือไม่ และผู้ที่เข้ามาแล้วหากเปลี่ยนใจในภายหลังก็สามารถถอนตัวออกไปได้ แต่มาถึงการใช้ระบบ

คอมมูนในปี 1958 (พ.ศ. 2501) ชาวนาทุกครัวเรือนต้องเป็นส่วนหนึ่งของคอมมูน และไม่มีสิทธิถอนตัวออกไป การรวมกลุ่มชาวนาจำนวนมาก การแบ่งปันผลผลิตตามจำนวนแรงงานและการบังคับให้ทุกคนต้องเป็นสมาชิกของคอมมูนนั้นเป็นสาเหตุสำคัญของการขาดแรงจูงใจที่จะทำงานหนัก และเป็นปัจจัยสำคัญของการขาดประสิทธิภาพการผลิตในภาคการเกษตร แม้การใช้เครื่องมือทางการเกษตรร่วมกัน ทำกินบนที่ดินผืนใหญ่อาจมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพบ้าง ในการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ในปลายปี 1978 รัฐบาลจีนได้ตระหนักถึงปัญหาการขาดแรงจูงใจของชาวนา จึงมีมติให้เพิ่มราคาการรับซื้อผลิตภัณฑ์การเกษตร อนุญาตให้มีการรื้อฟื้นตลาดผลิตผลการเกษตรในชนบท และปรับปรุงวิธีการแบ่งปันผลผลิตในทีมการผลิตในลักษณะยืดหยุ่นมากขึ้น แต่ยังคงยึดถือการผลิตในลักษณะรวมกลุ่มอยู่ (สมศักดิ์ แต่มบุญเลิศชัย, 2556)

จุดหักเหการปฏิรูปในภาคการเกษตรของจีน คือการนำเอาวิธีการแบ่งปันผลผลิตโดยระบบการรับผิดชอบในครัวเรือน (household responsibility system) มาใช้ หลักการของระบบการรับผิดชอบโดยครัวเรือน คือ การทำข้อตกลงระหว่างรัฐและประชาชน โดยครัวเรือนหนึ่งๆ จะได้รับการจัดสรรที่ดินทำกินผืนหนึ่ง ในแต่ละฤดูการผลิตครัวเรือนชาวนาต้องส่งมอบผลผลิตส่วนหนึ่งให้รัฐตามสัญญา ส่วนที่เหลือก็ตกเป็นของครอบครัวชาวนา ผลผลิตนั้นนอกจากใช้ในการบริโภคแล้ว ถ้ามีเหลือก็สามารถนำไปขายได้ การเปลี่ยนแปลงสู่การใช้ระบบการรับผิดชอบโดยครัวเรือนนี้ในช่วงแรกเกิดจากการริเริ่มของชาวนาเอง โดยชาวนากลุ่มหนึ่งมีการทำข้อตกลงแบ่งปันผลผลิตในกลุ่มของตนเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของคอมมูนในขณะนั้น แต่ต่อมาเมื่อรัฐบาลได้เห็นความสำเร็จของระบบครัวเรือนนี้แล้ว จึงอนุญาตให้เกษตรกรในพื้นที่อื่นของประเทศทำข้อตกลงในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ในที่สุดระบบการรับผิดชอบโดยครัวเรือนก็ได้ใช้กันอย่างแพร่หลายในมณฑลต่าง ๆ จนถึงปี 1984 ระบบการรับผิดชอบในครัวเรือนนี้มีการนำมาใช้ในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ระบบคอมมูนจึงถูกยกเลิกไปโดยปริยาย

การเปลี่ยนแปลงในระบบการแบ่งปันผลผลิตในภาคการเกษตรนี้ ถือได้ว่าเป็นก้าวสำคัญของการปฏิรูปเศรษฐกิจสู่ระบบตลาด ก่อนหน้านั้นการผลิตและการแบ่งปันผลผลิตในคอมมูน ถูกควบคุมโดยผู้บริหารคอมมูน ซึ่งถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ สมาชิกคอมมูนไม่มีสิทธิมีเสียงแต่ประการใด ผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคก็ไม่สามารถเก็บไว้หรือนำไปขายในตลาดเสรีได้ หลังจากการหันมาใช้ระบบการรับผิดชอบครัวเรือนแล้ว ปรากฏว่าผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ โครงสร้างการผลิตและการใช้แรงงานในภาคการเกษตรได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น มีการผลิตสินค้าที่มีความหลากหลายมากขึ้น นอกจากพืชพันธุ์ธัญญาหารแล้ว โครงสร้างการผลิตได้เปลี่ยนไปสู่การผลิตผัก ผลไม้ การเลี้ยงปศุสัตว์และการทำอาชีพเสริมอื่น ๆ มากขึ้น ตลาดเสรีที่ซื้อขายผลผลิตทางการเกษตร ก็ถูกรื้อฟื้นขึ้นมาอย่างรวดเร็ว ผลผลิตโดยรวมทางการเกษตรมีปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเกษตรกรสามารถนำผลผลิตไปขายในตลาดเสรีโดยผลที่ได้จะตกเป็นของตนเอง เกษตรกรจึงทำงานหนักขึ้น ทั้งยังมีการลงทุนและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ

ของตลาดด้วย แต่ในเศรษฐกิจจีนโดยรวม ผลผลิตและแรงงานในภาคการเกษตรมีส่วนลดลงจากการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และบริการ

การปฏิรูประบบราคาและตลาด

การปฏิรูประบบราคามีความสำคัญมากต่อการเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจแบบรวมศูนย์ไปเป็นระบบเศรษฐกิจแบบตลาด เพราะทำให้ผู้ผลิตมีแรงจูงใจในการผลิต ก่อให้เกิดการแข่งขันและพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิต ตลอดจนทำให้การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น จีนจึงได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูประบบราคา โดยเริ่มปฏิรูปในภาคเกษตรก่อน (มนัสชัย จิงตระกูล, 2553)

ระบบราคาซื้อขายผลผลิตพืชหลักของรัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์จีนยุคก่อนการปฏิรูป ค.ศ. 1980 (พ.ศ. 2523) จำแนกเป็น 2 แบบ คือ (1) ราคาในโควตาหรือราคาซื้อขายที่กำหนดไว้ในสัญญา และ (2) ราคานอกโควตาหรือราคาซื้อขายที่ไม่ได้กำหนดไว้ในสัญญา ระบบการซื้อขายแบบเก่ามีปัญหาสำคัญคือ ราคาซื้อขายที่กำหนดไว้ในโควตามักต่ำกว่าราคายานนอกโควตา ความแตกต่างของราคาซื้อขายนี้ ทำให้ครัวเรือนชาวนาหลีกเลี่ยงการปลูกพืชตามโควตาที่หน่วยงานของรัฐกำหนด ส่งผลให้เกิดปัญหาขาดแคลนธัญพืชอาหารทั่วประเทศ ด้วยจุดมุ่งหมายส่งเสริมให้ครัวเรือนชาวนาเพิ่มผลผลิตธัญพืชอาหารให้มากขึ้น ในปีการผลิต ค.ศ. 1978-79 รัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ปฏิรูประบบราคาผลผลิตโดยกำหนดราคาในโควตาธัญพืชและพืชอาหารหลักทุกชนิดเพิ่มสูงขึ้น แต่ไม่ใช้การเพิ่มแบบเหมารวมหากแต่เพิ่มขึ้นในอัตราที่แตกต่างกัน ได้แก่ เมล็ดธัญพืชเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.9 พืชน้ำมันร้อยละ 23.9 ฝ้ายร้อยละ 17 อ้อยร้อยละ 21.9 โดยเฉลี่ยราคาผลผลิตพืชหลักเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.1 ส่วนราคาผลผลิตนอกโควตาที่ซื้อขายกันในระบบตลาด โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 40.7 ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นมากกว่าราคาจัดซื้อของรัฐเป็นจำนวนเท่าตัว

ในขณะเดียวกัน ราคาขายปลีกอาหารบริโภคในชีวิตประจำวันก็เพิ่มขึ้นในอัตราที่แตกต่างกันไป พ.ศ. 2521 ที่ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้นนี้ รัฐบาลต้องจ่ายเงินอุดหนุนให้ครัวเรือนที่ตั้งถิ่นฐานในเขตเมืองประมาณ 5-8 หยวนต่อเดือน เฉพาะปี ค.ศ. 1984 (พ.ศ. 2527) รัฐบาลต้องจ่ายเงินอุดหนุนค่าครองชีพให้แก่คนกลุ่มนี้ประมาณ 37,000 ล้านหยวน เนื่องจากราคาผลผลิตพืชหลักทางการเกษตรระหว่างราคาในโควตากับราคาในระบบตลาดแตกต่างกันค่อนข้างมาก เพื่อแก้ไขปัญหาภาระรายจ่ายของรัฐและเพื่อเพิ่มบทบาทของกลไกตลาดในระบบเศรษฐกิจ ในช่วงต้นทศวรรษ 1980 รัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ปฏิรูประบบราคาในโควตาด้วยการยกเลิกแบบค่อยเป็นค่อยไป และคาดหมายว่าระบบราคาผลผลิตธัญพืชอาหารต้องเป็นไปตามราคาจริงของตลาด ได้แก่ ฝ้ายยกเลิกในปี ค.ศ. 1984 และธัญพืชอาหารยกเลิกในปี ค.ศ. 1985 ในระยะแรกของการยกเลิกระบบราคาผลผลิตการเกษตรที่จัดซื้อโดยรัฐนั้น หลักคิดในการกำหนดราคาผลผลิตในโควตาแบบใหม่ให้ใช้ราคาตามสัญญาที่ตกลงร่วมกันระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นกับครัวเรือนผู้ผลิต ราคาที่ตกลงร่วมกันตามสัญญานี้ต้องเป็นราคากลางถัวเฉลี่ยระหว่างราคาในโควตากับราคานอกโควตา ขณะเดียวกันรัฐบาลท้องถิ่นแต่ละแห่งก็เปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นจัดตั้ง "ตลาดนัด" เพื่อซื้อขายผลผลิตของครัวเรือนในแต่ละท้องถิ่นด้วย โดยแนวทางเช่นนี้ ในช่วงปลาย

ทศวรรษ 1980 ระบบราคาคผลผลิตธัญพืชอาหารและผลผลิตพืชหลัก อาทิ ฝ้าย อ้อย และพืชน้ำมัน รวมทั้งราคาเนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำที่เป็นราคาในโควตากับราคานอกโควตาก็ค่อย ๆ เข้าสู่จุดดุลยภาพและสมดุลกันทั้งระบบ ในที่สุดรัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ประกาศยกเลิกระบบราคาในโควตาทั้งหมด โดยปล่อยให้ระบบตลาดเป็นกลไกกำหนดราคาคผลผลิตธัญพืชอาหารและพืชหลักทางการเกษตร รวมทั้งราคา เนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ ยิ่งกว่านั้นกลไกการตลาดยังกลายเป็นเครื่องมือชั้นนำ การตัดสินใจเลือกเพาะปลูกพืชแต่ละชนิดของครัวเรือนชาวนาแต่ละครัวเรือนด้วย (สมบัติ บุญคำเมือง, 2560)

การปฏิรูประบบที่ดิน

สิทธิการใช้ที่ดินของครัวเรือน แต่เดิมหรือก่อนการปฏิรูประบบเศรษฐกิจ ปี ค.ศ. 1978 (พ.ศ. 2521) ภายใต้แนวคิดชี้นำทางเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมซ้ายจัด หรือระบบเศรษฐกิจ แบบวางแผนสั่งการจากส่วนกลาง ปัจจัยการผลิตทั้งหมด (อาทิ ทุน ที่ดิน แรงงาน และเทคโนโลยีทางการผลิต) เป็นทรัพย์สินส่วนรวมหรือทรัพย์สินของกองการผลิตและ ทรัพย์สินของรัฐ ครัวเรือนและเอกชนส่วนบุคคลไม่มีสิทธิครอบครองเป็นเจ้าของปัจจัย การผลิต แม้แต่กำลังแรงงานของแต่ละบุคคลก็เป็นทรัพย์สินของกองการผลิตหรือทรัพย์สินของรัฐ แต่การปฏิรูปชนบทตามแนวคิดของเติ้งเสี่ยวผิงกลับตรงกันข้าม ครัวเรือนชาวนา นอกจากมีสิทธิใช้ที่ดินของครัวเรือนแล้ว หากยังมีสิทธิถือครองหรือครอบครองและเป็น เจ้าของผลผลิตที่ผลิตจากที่ดินของครัวเรือนนั้นด้วย ในระยะแรกเริ่มของการปฏิรูปชนบทกองการผลิตหรือรัฐบาลท้องถิ่นแต่ละแห่งได้ให้สิทธิการใช้ที่ดินแก่ครัวเรือนชาวนาต่อเนื่องกัน เป็นระยะเวลาประมาณ 3-5 ปี แต่ผลกระทบที่ตามมาพบว่า เมื่อครัวเรือนชาวนามีสิทธิใช้ที่ดินในระยะเวลาสั้น พวกเขามักจะเลยไม่ค่อยใส่ใจบำรุงรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก เสถียรภาพทางการผลิตหรือผลผลิตที่ได้รับในแต่ละปีอยู่ใน ลักษณะถดถอยเชิงสัมพัทธ์กับระยะเวลาการใช้ที่ดิน เพื่อแก้ไขปัญหาเสถียรภาพการผลิต ที่เกิดขึ้นจากระยะเวลาการถือครองที่ดินของครัวเรือนชาวนาสั้นเกินไป ในปี ค.ศ. 1984 (พ.ศ. 2527) รัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศจึงขยายระยะเวลาให้ครัวเรือนชาวนามีสิทธิใช้ที่ดินเป็นเวลา 15 ปี เพื่อแก้ไขปัญหาประสิทธิภาพและเสถียรภาพทางการผลิตอย่างแท้จริง

คณะกรรมการถาวรประจำสภาประชาชนแห่งชาติชุดที่ 9 สมัยประชุมที่ 16 (Standing Committee of the National People's Congress of P.R. China) ได้ตรารัฐบัญญัติ การจัดการที่ดินแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) บังคับใช้ทั่วประเทศ สารสำคัญของ มาตรา 14 แห่งรัฐบัญญัตินี้ กำหนดให้ชาวนามีสิทธิการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นระยะเวลา 30 ปี จุดมุ่งหมายของการตราบัญญัติการจัดการที่ดินฉบับนี้คือการปฏิรูปที่ดิน ความหมายของการปฏิรูปที่ดินตามรัฐบัญญัตินี้ไม่ใช่การปฏิรูปที่ดินเพื่อลดช่องว่างฐานะ ความเป็นอยู่ของประชาชนหรือแก้ไขปัญหาช่องว่างทางเศรษฐกิจสังคม แต่มุ่งเน้นจัดสรรหรือแจกจ่ายที่ดินให้ชาวนาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยยึดหลักพิจารณาพื้นที่หรือขนาดการถือครองที่ดินจากกำลังแรงงาน หรือขีดความสามารถในการใช้แรงงานในการผลิต ของแต่ละครัวเรือนเป็นหลัก กล่าวอีกอย่างหนึ่งขนาดของพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรร หรือ ขนาดที่ดินที่ครัวเรือนมีสิทธิการใช้เพื่อการผลิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับ

หน่วยครัวเรือน หากขึ้นอยู่กับกำลังแรงงานในครัวเรือนเป็นหลัก ถ้าครัวเรือนใดมีกำลังแรงงานในครัวเรือนมาก ขนาดพื้นที่ ที่ได้รับการจัดสรรหรือสิทธิในการใช้ที่ดินก็จะมีขนาดใหญ่ตามจำนวนกำลังแรงงานใน ครัวเรือนนั้น ประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือ สถานภาพทางกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินในเขตพื้นที่ชนบท ซึ่งต้องเข้าใจเป็นเบื้องต้นก่อนว่า ชาวนาหรือครัวเรือนชาวนาไม่ใช่เจ้าของที่ดินหรือไม่มีสิทธิในที่ดิน หรือที่ดินไม่ใช่ทรัพย์สินของเอกชนส่วนบุคคล สิทธิการถือครองที่ดินของครัวเรือนชาวนาคือ "สิทธิการใช้" (usufruct rights) ซึ่งมีระยะเวลาการถือครองหรือ สิทธิการใช้ที่ดินในระยะเวลาที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น โดยปกติรัฐบาลประชาชนระดับตำบลและอำเภอ ในแต่ละท้องถิ่นมักให้สิทธิการใช้ที่ดินแก่ครัวเรือนชาวนาในระยะเวลาไม่เกิน 30 ปี ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายการจัดการ ที่ดินแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2004 (พ.ศ. 2547) มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 10 ที่บัญญัติไว้ว่า "ที่ดินเป็นทรัพย์สินของรัฐ และทรัพย์สินส่วนรวมขององค์กรทางเศรษฐกิจ ของชาวนา โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการที่ดินของแต่ละหมู่บ้าน มาตรา 11 รัฐบาล ประชาชนอำเภอเป็นผู้ควบคุมและลงทะเบียนเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน" ตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในกฎหมายที่ฉบับนี้ เอกชนส่วนบุคคล จึงไม่มีบุริมสิทธิในที่ดิน หรือไม่มีสิทธิจำหน่ายโอนที่ดินทั้งในชนบทและในเมือง แต่ในช่วงกลางทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา เนื่องจากความต้องการที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตเมืองขยายตัว ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมในพื้นที่ชนเมืองถูกปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่อยู่อาศัย ส่งผลให้เกิดความตึงเครียดระหว่าง รัฐบาลท้องถิ่นกับชาวนาในเขตชนเมืองทั่วประเทศ โดยเฉพาะเขตชนเมืองของเมืองเอกในมณฑลต่าง ๆ ทั่วประเทศ (สมบัติ บุญคำเมือง, 2560)

การปฏิรูปภาคการเกษตรกับการแก้ไขปัญหาความยากจนในจีน

ในบทความ What Can China Teach Us About Fighting Poverty ของ Nara Dillon จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด กล่าวว่า จีนประสบความสำเร็จมากที่สุดในการลดความยากจนจากการปฏิรูป การเกษตรในช่วงทศวรรษ 1980 โดยทำให้ครอบครัวในชนบทมีรายได้สูงขึ้น การปฏิรูปประกอบด้วยการยกเลิก การทำการเกษตรแบบรวมกลุ่มและการปฏิรูปที่ดิน ทำให้ชาวนาเป็นเจ้าของผลผลิตของตัวเอง ทำให้แต่ละ ครอบครัวชาวนาได้ประโยชน์อย่างทัดเทียมกันจากการผลิตด้านการเกษตร เมื่อบวกกับการปฏิรูปด้านการตลาด ที่ชาวนาสามารถขายผลผลิตในตลาดเอกชน ทำให้ทั้งผลผลิตด้านการเกษตรและรายได้ครัวเรือนในชนบทพุ่งสูงขึ้น

การปฏิรูปการเกษตรของจีนถือเป็นกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจแบบเลี้ยวกลับจากอดีตในสมัย คอมมิวนิสต์ นโยบายสำคัญในสมัยนั้นคือการกตราคาผลผลิตให้ต่ำ เพื่อเอาทุนส่วนเกินจากภาคการเกษตร มาพัฒนาอุตสาหกรรม การกตราคาสินค้าเกษตร ทำให้มาตรฐานการครองชีพในชนบทเป็นเพียงเพื่อการยังชีพ เท่านั้น การตัดสินใจของจีนที่ยกเลิกการควบคุมราคาสินค้าเกษตรพิสูจน์ให้เห็นว่า เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และทำให้ชนบทมีมาตรฐานความเป็นอยู่สูงขึ้น

จากการศึกษานโยบายการบรรเทาความยากจนอย่างตรงจุด (Targeted Poverty Alleviation: TPA) ของจีนพบว่ามีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรซึ่งส่งผลให้ประเทศจีนประสบความสำเร็จในการบรรเทาความยากจน เช่น

1) การโยกย้ายถิ่นฐานของกลุ่มประชากรยากจน หน่วยงานภาครัฐของจีนประเมินความจำเป็นในการโยกย้ายถิ่นฐานของกลุ่มประชากร ยากจนที่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติไม่เหมาะสมกับการอยู่อาศัย โดยพิจารณาจากปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิต เช่น ความเหมาะสมของที่อยู่อาศัย น้ำบริโภคสะอาด การเข้าถึงระบบสาธารณสุข ถนน ความเสี่ยงทางภัยพิบัติทางธรรมชาติเขตพื้นที่หวงห้าม พื้นที่อนุรักษ์ จากนั้นจึงสอบถามความสมัครใจในการ ย้ายถิ่นฐานของประชาชน การโยกย้ายถิ่นฐานมี 2 แบบ คือ 1. การย้ายถิ่นฐานแบบถาวร โดยภาครัฐสร้างที่อยู่ ใหม่และสร้างสังคมใหม่ 2. การย้ายถิ่นฐานแบบชั่วคราว ในกรณีที่พื้นที่บริเวณนั้นมีแนวโน้มที่จะพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ภาครัฐจะเข้าไปปรับปรุงพื้นที่ให้มีความเหมาะสมกับการใช้ชีวิตมากขึ้น แล้วให้ประชาชนย้ายกลับมาอยู่อาศัยใหม่ รัฐบาลจีนลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ชนบทที่ตั้งอยู่ในภาคกลางและภาคตะวันตก เช่น การสร้างชุมชนแห่งใหม่ที่อำเภอฟูผิง มณฑลเหอเป่ย์ โดยรัฐบาลจัดที่อยู่อาศัยในรูปแบบห้องพักขนาด 25 ตารางเมตรต่อคน จัดหาพื้นที่ปลูกผักเพื่อเกษตรกรรม 75 ตารางเมตรต่อคน และสิ่งอำนวยความสะดวก แบบอื่นๆ 6 ประเภท (อาหาร, เสื้อผ้า, ประกันสุขภาพ, ที่อยู่อาศัย, ความเชื่อทางศาสนา และดิจิทัล) ให้แก่ประชาชนยากจนที่ต้องย้ายถิ่นฐาน เน้นสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์แก่พื้นที่ชนบท ซึ่งชุมชนใหม่ที่สร้างขึ้นต้องมีลักษณะดังนี้ คือ ใกล้เมือง การคมนาคมสะดวก พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือนิคมอุตสาหกรรมต่อไป

2 มาตรการรวบรวมและพัฒนาที่ดิน การรวบรวมที่ดิน (Land consolidation) เป็นแนวทางการแก้ปัญหาการขาดแคลน ที่ดิน ทุนทรัพยากรและเทคโนโลยีในเขตพื้นที่ยากจนและทุรกันดาร การขาดการเข้าถึงตลาดและสินทรัพย์ จำกัดความสามารถของครัวเรือนยากจนในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปรับปรุงระบบการเกษตรและพัฒนาความเป็นอยู่ ภายใต้ต้นนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบตรงจุด ได้มีการพัฒนาโมเดลการรวบรวมที่ดินขึ้นเพื่อส่งเสริมและกำจัดการขาดของการบรรเทาความยากจน เช่น แก้ปัญหาการขาดแคลนที่ดินเงินทุน และเพิ่มการจ้างงานในเขตพื้นที่ชนบท การรวบรวมที่ดินก่อให้เกิดการพัฒนาที่ดินที่ไม่ได้ใช้งาน ที่ดินที่มีประสิทธิภาพ การใช้งานต่ำ ที่ดินเสียหาย เรียกคืนที่ดินเปล่า (Wasteland) และที่ดินเสื่อมโทรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนที่ดินเหล่านี้ให้เป็นพื้นที่การเกษตรหรือแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่และสร้างอาชีพให้แก่ประชากร เพื่อสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้ นอกจากนี้ รัฐบาลจีนยังได้ริเริ่มโครงการรวมที่ดินผ่านการเปิดประมูลโครงการ เพื่อให้เอกชนสามารถเช่าใช้ที่ดินของชาวบ้านในการสร้างรีสอร์ท (ธุรกิจท่องเที่ยว) ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยการนำเทคโนโลยีการเกษตรผนวกกับความรู้ทางการเกษตรที่ชาวบ้านมีเป็นทุนเดิมอยู่แล้วมาสร้างเอกลักษณ์ให้กับชุมชน เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนผ่านการเช่าที่ดิน การจ้างงาน

รวมถึงเป็นสถานที่สำหรับขายผลผลิตทางการเกษตรและสินค้าของวิสาหกิจชุมชน ทำให้เกิดเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

3) ส่งเสริมการพัฒนาเกษตรพื้นฐานที่มีความเฉพาะตัวในแต่ละพื้นที่ โดยรัฐบาลจะพิจารณาจาก 3 ปัจจัย คือ 1. สภาพแวดล้อมท้องถิ่น เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ความสามารถดั้งเดิมของครัวเรือน ศักยภาพในการเปลี่ยนจากการเกษตรดั้งเดิมไปสู่เกษตรสมัยใหม่ 2. ความต้องการของตลาด ผลิตภัณฑ์ที่มีโอกาสเติบโตทั้งในและต่างประเทศสูง (Growing market) และต้องสามารถขายผ่านออนไลน์ได้ (E-commerce) 3. โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบชลประทาน การคมนาคม ศูนย์วิจัยที่มีองค์ความรู้และเทคโนโลยีพร้อมถ่ายทอดปัจจัยดังกล่าว จะช่วยผลักดันให้เกิดเป็นอุตสาหกรรมเกษตรสำหรับการเพาะปลูกพืชผล ผลิตเพื่อขายหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนและชุมชน รัฐบาลจีนสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ผ่านแผนการพัฒนาและจัดความยากจนจากคณะกรรมการบรรเทาความยากจนแห่งชาติ ที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายกลางของประเทศ สนับสนุนงบประมาณลงไปยังรัฐบาลท้องถิ่น เพื่อให้มีการดำเนินการในการพัฒนาพื้นที่ยากจนในด้านต่าง ๆ ผ่านความร่วมมือกับสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารมีการออกมาตรการกระตุ้นให้กลุ่มคนยากจนกู้เงินเพื่อ ลงทุนทำธุรกิจ โดยแบ่งประเภทของกลุ่มคนยากจน 3 กลุ่ม คือ

1. ครัวเรือนเกษตรกรรมลงทุนเดี่ยว คือ กลุ่มที่ต้องการดำเนินกิจการด้วยตนเอง รัฐบาลออกนโยบายส่งเสริมให้ครัวเรือนเกษตรกรรมกลุ่มนี้ กู้เงินจากธนาคารในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อไปซื้อโครงสร้างพื้นฐานหรือเทคโนโลยีจากผู้ประกอบการมาทำธุรกิจ ผลตอบแทน คือ รายได้จากการกิจกรรมทาง ธุรกิจทั้งหมด

2. ครัวเรือนเกษตรกรรมลงทุนร่วมกับผู้ประกอบการ รัฐบาลส่งเสริมการกู้เงิน ดอกเบี้ยต่ำจากธนาคาร โดยผู้ประกอบการภาคเอกชน จ้างแรงงานจากครัวเรือนเกษตร ผลตอบแทน คือ ครัวเรือนเกษตรกรรมได้ค่าจ้างประจำเดือน ส่วนผู้ประกอบการได้กำไรและปันผลที่แบ่งครึ่งกับครัวเรือน เกษตรกร

3. กลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการที่ไม่สามารถลงแรงในการประกอบธุรกิจได้รัฐบาล ส่งเสริมการกู้เงินดอกเบี้ยต่ำจากธนาคาร เพื่อให้นำไปลงทุนร่วมกับผู้ประกอบการ ผลตอบแทน คือ คนยากจน กลุ่มนี้ได้เงินปันผลจากธุรกิจและผู้ประกอบการเป็นผู้จ่ายเงินกู้ทั้งหมดให้กับธนาคารแทน

4) การพัฒนากลไกทางการเงิน ได้แก่ กลไกการร่วมรับประกันร่วมของการประกันทางการเกษตร (Joint co-guarantee mechanism of agricultural insurance) และกลไกแบ่งปันความเสี่ยงของสินเชื่อเพื่อบรรเทาความยากจน (Risk sharing mechanism of poverty alleviation loans) ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ชนบทยากจนรุนแรง และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเงินให้แก่คนยากจนให้สามารถรับมือกับความเสี่ยงได้

5. ปฏิบัติการจัดการความยากจนด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นับตั้งแต่การประชุมแห่งชาติครั้งที่ 18 ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ “ปฏิบัติการจัดการความยากจนด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี”

ซึ่งเป็นแนวทางที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยการเพิ่มรายได้ของเกษตรกร พัฒนาการเกษตร และความมั่นคงในชนบท ด้วยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมในด้านการเกษตร สนับสนุนการสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อรวบรวมทรัพยากรทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ นวัตกรรม ในการให้บริการ ข้อมูลวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการเกษตรออนไลน์ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้ชาวบ้านที่ยากจนเข้าถึงข้อมูล ลดระยะห่างระหว่างบุคลากรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับคน ยากจน รวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพของบริการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมตัวกัน

บทวิเคราะห์

เนื่องในโอกาสครบรอบ 45 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีน พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้หารือทางโทรศัพท์กับนายสี จิ้นผิง ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2563 โดยผู้นำทั้งสองได้หารือแลกเปลี่ยนประสบการณ์การรับมือกับการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 และนายกรัฐมนตรีได้กล่าวว่า เมื่อสถานการณ์ด้านการควบคุมโรคดีขึ้น ไทยจะพร้อมเดินหน้าความร่วมมือต่างๆ กับจีนทันที โดยเฉพาะการแก้ปัญหาความยากจนที่ไทยสนใจเรียนรู้จากจีนและสนใจไปศึกษาดูงานที่จีนเมื่อสถานการณ์มีความพร้อม นอกจากนี้ ภายหลังจากที่นายช่ง เทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิเทศสัมพันธ์ภายใต้คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน เข้าเยี่ยมคารวะนายกรัฐมนตรี เพื่อกระชับความสัมพันธ์ทวิภาคี เนื่องในโอกาสเดินทางเยือนประเทศไทย นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชามอบหมายกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแนวทางของจีน เพื่อจัดคณะไปศึกษาดูงานแนวทางการปฏิบัติของจีนเมื่อพร้อมทั้งสองฝ่าย

การดำเนินนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี 2564 ได้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดวิธีการทำงาน รวมทั้งนโยบายด้านการเกษตรให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศและทันต่อบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งแนวทางในการขับเคลื่อนภาคเกษตรภายใต้หลักตลาดนำการผลิต ซึ่งจะให้ความสำคัญตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการของตลาด ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อเชื่อมโยงกับการวางแผนการผลิต และนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การจัดการผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร การตรวจสอบย้อนกลับ เน้นการให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางอาหาร และพัฒนาระบบอาหารที่ยั่งยืน โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการสนับสนุนภาคการเกษตร โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง และคำนึงถึงประโยชน์ของเกษตรกรเป็นหลัก มุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เช่น 1) บริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ บริหารจัดการน้ำอย่างมีคุณค่า 2) บริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ จากที่ดินได้ตรงตามศักยภาพของที่ดิน และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากที่สุด 3) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

เพื่อบ่มเพาะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer 4) ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (AIC) เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตร การประดิษฐ์นวัตกรรมรวมทั้งเครื่องจักรกลเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ของแต่ละจังหวัด 5) ส่งเสริมสถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ และ Start up เป็นหน่วยธุรกิจให้บริการทางการเกษตร (Agricultural Service Providers: ASP) เพื่อยกระดับสู่การให้บริการทางการเกษตรแบบครบวงจร 6) พัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการเกษตร เพื่อตอบสนองต่อห่วงโซ่อุปทานที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการค้าสินค้าเกษตรออนไลน์ที่ขยายตัวต่อเนื่อง 7) พัฒนาช่องทางการตลาดโดยเพิ่มช่องทางตลาดให้หลากหลาย ทั้งในรูปแบบตลาดออนไลน์และออฟไลน์ 8) เกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) เพื่อสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพการผลิตอย่างยั่งยืนระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ ร่วมกันยกระดับคุณภาพผลผลิต และแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาด 9) การประกันภัยพืชผล ให้ความคุ้มครองความเสียหายหรือความสูญเสียต่อพืชผลที่เอาประกันภัย 10) ส่งเสริมเกษตรกรรวมกันเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันและสร้างความมั่นคงแก่เกษตรกร 11) สร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันเกษตรกรและเศรษฐกิจฐานราก 12) ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน 13) การวิจัยและพัฒนา เพื่อตอบสนองการพัฒนาภาคเกษตรของประเทศไทย บนพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรและผู้บริโภค และ 14) ใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล Big Data ในการเชื่อมโยงการทำการเกษตรร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวทางการดำเนินนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความสอดคล้องกับแนวทางการขจัดความยากจนในภาคการเกษตรจีนในหลายด้าน การเรียนรู้แนวทางของจีนอาจช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการพัฒนาภาคการเกษตร ซึ่งจะส่งผลต่อการขจัดความยากจนรวมถึงช่วยสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ตามหลักการขับเคลื่อนเศรษฐกิจแบบ BCG เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติต่อไป

กลุ่มความร่วมมือกับต่างประเทศ 2 (เอเชีย)

ขอขอบพระคุณทุกแหล่งข้อมูลมา ณ โอกาสนี้

รายละเอียดปรากฏตามข้อมูลด้านล่าง

หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้จัดทำต้องขอภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ข้อมูลอ้างอิง

1. ติดตามการแก้ไขความยากจนของรัฐบาล: คนจนหรือโครงสร้างความยากจน. (2563). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาประชาสังคม
2. หวัง จวินตัน, กฤชวรรณ โลหวัชรินทร์. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ ปีที่ 18 ฉบับที่ 1
3. สมบัติ บุญคำเยื่อง, (2560), วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3
4. การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในสาธารณรัฐประชาชนจีน, (2562). ธุรกิจปริทัศน์
5. มนัสชัย จิงตระกูล, (2553). ถอดเกร็ดเศรษฐกิจมั่งคั่ง: พัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและนโยบายของจีน
6. สมุดปกขาว อววน. กับการขจัดความยากจนอย่างตรงจุด. (2563)
7. <http://www.tcjapress.com/2020/08/28/4-strategy-ch/>
8. <https://thaipublica.org/>
9. <http://www.cikd.org/English/detail?leafid=217&docId=1567#:~:text=Developing%20the%20agricultural%20industry%20is,development%2Dcentered%20poverty%20alleviation%20policies.&text=According%20to%20the%20data%20of,from%20industrial%20poverty%20alleviation%20policies.>